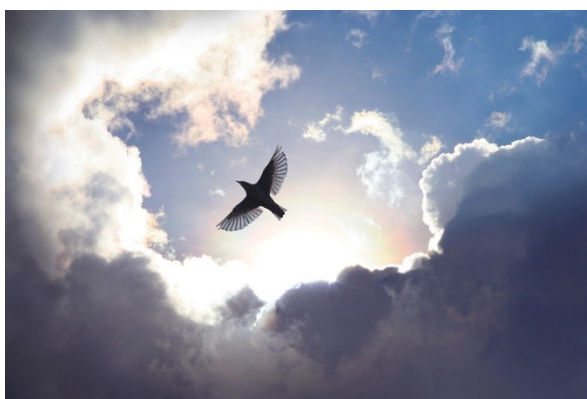

Пахомов І.В. Програма тренінгу з формування моральних цінностей: свобода, любов, дружба (продовження, початок у випуску № 3). *Психопедагогіка і життя: науково-популярний щорічник* / Редакційна колегія: Рибалка В. В. (гол. ред.), Панок В. Г., Корнієнко І. О., Романовська Д. Д. № 4, 2023 рік. Київ: УНМЦППСР НАПН України, БІНПО ЗВО «УМО» НАПН України, 2025. С. 207-224.

ПРОГРАМА ТРЕНІНГУ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ: СВОБОДА, ЛЮБОВ, ДРУЖБА (продовження, початок у випуску №3)

ЗАНЯТТЯ 6. СВОБОДА

Ціль заняття: надати учасникам інформацію щодо особливостей свободи як цінності.

Завдання:

- показати вплив свободи на досягнення цілей;
- визначити основні прояви свободи у мисленні людини;
- продемонструвати негативні наслідки неправильного розуміння свободи на шляху до досягнення мети.

Тривалість: 90 хв.

План заняття:

	Пункт плану	Опис	Час
6.1	Вступна частина	Повідомлення ведучих. Огляд заняття	5 хв.
6.2	Знайомство	Вправа «Моя формула»	10 хв.
6.3	Основна частина	Мозковий штурм «Свобода - це»; аналіз притчі	65 хв.

6.4	Підбиття підсумків заняття	Підсумовування; заповнення оцінювальної анкети	10 хв.
-----	----------------------------	--	--------

План-конспект заняття

6.1. Вступна частина (5 хв.)

Повідомлення ведучого. Огляд заняття (5 хв.)

Ціль: ознайомити учасників із структурою заняття, представити тему, зробити короткий її огляд.

Хід проведення:

Ведучий вітає учасників групи, ознайомлює із темою заняття, його ціллю, основними поняттями, коротко коментує план проведення.

«Сьогодні ми поговоримо про таку важливу цінність, як свобода. Здається що всі ми вільні та можемо робити, що заманеться. Але насправді наше «хочу» обмежується багатьма «треба». Як зберегти свою свободу і досягти бажаного? Про це – сьогоднішнє заняття».

6.2. Знайомство (10 хв.)

Вправа «Моя формула» (10 хв.)

Ціль: стимулювати учасників до самоаналізу.

Необхідні матеріали: аркуші паперу, маркери.

$$I = \frac{U}{R}$$

Хід проведення:

Ведучий звертається до учасників:

«Прошу вас скласти власну формулу, яка складається із числівника та знаменника. У числівнику вкажіть власні здобутки та досягнення, у знаменнику – проблеми та прорахунки».

Після завершення вправи учасники зачитують свої напрацювання.

Питання для обговорення:

- Чи легко було виконувати вправу?
- Що заважало?
- Що нового ви дізнались про інших?

6.3. Основна частина (65 хв.)

Мозковий штурм «Свобода – це...» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Кожен з вас по різному розуміє свободу, тому пропоную кожному з вас завершити речення «Свобода – це...».

Питання для обговорення:

- Чи легко було виконувати вправу?
- Можливо, комусь було важко? Що заважало?
- Які емоції виникали у процесі презентації власного поняття свободи?

Аналіз притчі «Собака і вовк» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Для кожного свобода має різне значення і цінність. Тому пропоную Вам прослухати притчу про це.

Одного разу селянин вирушив у ліс за дровами. За ним ув'язалася і його собака. Разом вони увійшли в ліс. Раптом з'явився вовк. Він накинувся на собаку, відволік її в ліс, щоб з'їсти, але собака зі сльозами на очах сказала йому:

- Що зробила я тобі поганого, що ти хочеш мене з'їсти? Якщо ти зараз з'їси мене, все одно завтра знову будеш голодним. Підемо до нас додому, там кожен день мені дають хліб і іншу їжу, будемо жити разом.

Вовк бачить, що собака говорить справа, і погодився. Йшли вони, йшли, і, коли підійшли до села, вовк зауважив, що шия у собаки плішива, вся в ранах.

- Це добре, дуже добре, братик, що ти так чудово живеш, але чому у тебе така зранена шия?

- Знаєш що, братик, у мого господаря поганий характер: перед тим як покласти переді мною хліб, він одягає мені на шию ланцюг, а потім каже: «Їж».

- Ні, братику, піду я назад, а ти йди, живи сам з ситим шлунком і з ланцюгом на шії.

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Свобода є однією з найважливіших моральних цінностей. Свободу можна порівняти з повітрям гірських вершин. Маючи свободу, людина має вибір. Але для слабких людей свобода нестерпна, бо вони не можуть нею правильно розпорядитися!»

Аналіз притчі «Мішок соломи» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Кожна людина прагне свободи, в тому числі свободи вибору, навіть якщо він може призвести до помилок. Тому пропоную Вам прослухати притчу про це.

Одного разу до Бога прийшла жінка. Її спина була зігнута під вагою великого мішка, голова нахилена вперед, а погляд спідлоба був тривожним і пильним.

— Ти втомилася, мила жінко? — Стурбовано спитав Господь. — Знімай свою ношу з плечей, присядь, відпочинь.

— Дякую, але я не можу тут розсиджуватися, я ненадовго, — відмовилася жінка. — Тільки попрошу — і відразу назад! А то раптом за цей час вже щонебудь трапилося? Ніколи собі цього не прощу!

– Чого ж ти не готова собі пробачити?

– Якщо з моєю дитиною щось станеться. Я якраз і прийшла попросити тебе: Господи, спаси і збережи його!

– Я тільки цим і займаюся, – серйозно сказав Господь. – Хіба я дав тобі привід засумніватися в моїй турботі?

– Ні, але ... У цьому житті стільки всяких небезпек, поганого впливу, крутих поворотів! А у нього вік такий – все хочеться спробувати, всюди влізти, у всьому якось самоствердитися. Я дуже боюся, що його занесе на повороті, він вдариться, і йому буде боляче.

– Що ж, наступного разу він буде обережнішим, тому що на своїй шкурі дізнається, що таке біль, – відповів Господь. – Це дуже хороший досвід! Чому ж ти не хочеш дати йому навчитися?

– Тому що хочу позбавити його від цього болю! – Пристрасно вигукнула мати. – Ти бачиш – я завжди ношу з собою мішок соломи, щоб підстелити її там, де він може впасти.

– А впасти він може всюди ... – задумливо відповів Господь. – Навіть з власного ліжка можна впасти, хіба ні?

– Ну так ... Але ж є таке прислів'я – «знав би, де впасти, так соломки б підстелив». Ось я і намагаюся захистити його.

– І тепер хочеш, щоб я обклав його соломкою з усіх боків? Добре. Дивись!

І Господь миттю створив цілу купу соломи і кинув її в світ. Солома потрапила точно в ціль: вона кільцем лягла навколо сина тієї жінки, відгородивши його від усіх небезпек, від усіх негараздів, від усіх спокус, а заодно і від життя. Жінка бачила, як її син намагається рухатися то туди, то сюди, розсунути соломку, пробратися крізь неї, але все марно: солома пересувалася разом з ним, готова, якщо що, пом'якшити удар. Син метався, пробував розірвати солом'яне кільце, впадав то у відчай, то в лютю. А зрештою, він дістав звідкись сірники і підпалив соломку. Спалахнуло полум'я, і всю картину миттєво затягнуло димом.

– Синку! – Закричала жінка. – Синку, я йду на допомогу!

– Хочеш підкинути в багаття ще соломки? – Запитав Господь. – Май на увазі: чим більше соломки підстеляють батьки, тим сильніше бажання прорватися крізь неї за будь-яку ціну. Якщо ж це не вдасться, людина може і зовсім почати марнувати життя. Адже вона не буде знати, що таке біль, і що таке свобода вибору – теж ...

– Але я не можу цього допустити! – Проридала жінка. – Мій мішок соломки врятує його!

– Ти думаєш, що це мішок соломи, але ти помиляєшся, – відповів Господь. – Насправді це – Мішок Проблем. Всі жахи, які тобі ввижаються, всі побоювання, які в тебе живуть, всі страхи, якими ти наповнена, знаходяться в цьому мішку. Все, про що ти думаєш і тривожишся, набирає силу і розростається, тому що ти даєш цьому енергію. Тому твоя ноша

настільки обтяжлива, а твоя спина втомилася ... Залиш цей мішок, дай сину свободу, а я подбаю про нього і захищу його!

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Кажуть, що дурень не вчиться навіть на власних помилках, розумний вчиться на них, а мудрий – на чужих помилках. Тому людині треба дати свободу, щоб вона могла здобути свій власний досвід: як негативний, так і позитивний».

Аналіз притчі «Метелик» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Кожна людина прагне певної допомоги, але недоречна допомога може позбавити людину свободи вибору і призвести до помилок. Тому пропоную Вам прослухати ще одну притчу про це.

Одного разу в коконі з'явилася маленька щілина. Перехожий, який випадково проходив повз, довго стояв і спостерігав, як через цю маленьку щілину намагається вибратися метелик ...

Минуло багато часу, метелик ніби залишив свої зусилля, а щілина залишалася такою ж маленькою. Здавалося, метелик зробив усе що міг, і що ні на що інше в нього не було більше сил ...

Тоді перехожий вирішив допомогти метелику, він узяв складаний ніжик і розрізав кокон. Метелик негайно вибрався. Але його тільки було слабким і немичним, його крила були прозорими і ледь рухалися.

Чоловік продовжував спостерігати, думаючи, що ось-ось крила метелика розправляться і зміцніють і він полетить. Але такого не сталося!

Залишок життя метелик волочив по землі своє слабке тільки, свої нерозправлені крила. Він так і не зміг полетіти...».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей повертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Чоловік, бажаючи допомогти метелику, не розумів того, що зусилля для виходу через вузьку щілину кокона необхідні йому, щоб рідина з тіла перейшла в крила і щоб він зміг літати. Життя змушувало його з труднощами залишати цю оболонку, щоб він міг рости і розвиватися. Іноді саме зусилля необхідні нам у житті. Якби ми могли жити, не зустрічаючись з труднощами, ми були б обділені. Ми не змогли б бути такими сильними, як зараз. Ми ніколи не змогли б літати.

Я просив сил ... А життя дало мені труднощі, щоб зробити мене сильним.

Я просив мудрості ... А життя дало мені проблеми для вирішення.

Я просив багатства ... А життя дало мені мозок і м'язи, щоб я міг працювати.

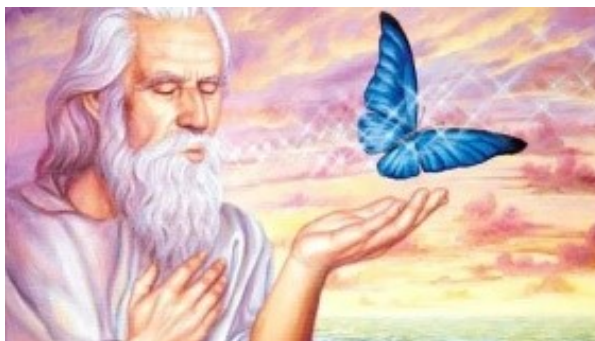
Я просив можливість літати ... А життя дало мені перешкоди, щоб я їх долав.

Я просив любові ... А життя дало мені людей, яким я міг допомагати в їх проблемах.

Я просив благ ... А життя дало мені можливості.

Я нічого не отримав з того, про що просив. Але я отримав все, що мені було потрібно».

Аналіз притчі «Усе в твоїх руках» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Кожна людина прагне мати свободу вибору. Тому пропоную Вам прослухати ще одну притчу про це. В одному місті жив мудрець. Чутка про його мудрих порад розлетілася по всьому світу. Один чоловік дуже заздрив такої слави і вирішив провчити мудреця. Він зловив метелика на лузі і стиснула його в долонях. Прийшов до мудреця з питанням, живий метелик в його долонях чи мертвий. Думає, якщо скаже, що живий, відразу ж прихlopну метелика і спростую його слова. Тоді все навколо засумніваються в словах мудреця. Мудрець дуже уважно подивився на мужика, зрозумів, що той задумав хитрість і сказав йому: «Усе в твоїх руках».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Сенс притчі в тому, що ми самі вирішуємо, як нам поступати. Що правильно, а що ні нам повинна підказувати наша совість».

Аналіз притчі «Віслюк» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Часто наша свобода обмежується думкою інших людей, від яких ми залежимо. Пропоную прослухати східну притчу про це.

Якось батько з сином мандрували. Батько сидів на віслюку, а син вів віслюка за вуздечку. Раптом вони почули, як один перехожий каже іншому:

– Поглянь на цього бідного хлопчика. Його маленькі ніжки ледь встигають за віслюком. А жорстокий батько не знає жалю.

Чоловік узяв ці слова близько до серця. Він зліз з віслюка і звелів сину їхати верхи. Не минуло й кількох хвилин, як вони зустріли інших перехожих, які почали показувати на них пальцями і хитати головами:

– Яка ганьба! Малий їде верхи, як султан, а його бідолашний батько біжить слідом.

Хлопчик страшенно зніяковів і попросив батька сісти позаду нього.

– Люди добрі, подивіться на це, – заголосила жінка під чадрою. – Як вони мучать нещасну тварину! У неї вже хребет провис, а старий і малий нероби сидять на ньому, як на канапі.

Батько з сином мовчки злізли з віслюка і, понуривши голови, побрели далі. За рогом вони зустріли інших перехожих, почали насміхатися з них:

– Чого це ваш віслюк нічого не робить, не приносить жодної користі, навіть не везе когось із вас на собі?

Батько зітхнув, пригостив віслюка соломою і сказав синові:

– Хоч би що ми робили, хлопче, обов'язково знайдеться той, хто з нами не погодиться. Гадаю, ми самі маємо вирішувати, як нам мандрувати».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«При прийнятті рішень ми маємо брати усю відповідальність на себе, не зважаючи на думки інших людей».

6.4. Підбиття підсумків заняття (10 хв.)

Підсумовування (5 хв.)

Ведучий пропонує учасникам по черзі висловити свої враження від заняття.

Заповнення оцінювальної анкети (5 хв.)

Ціль: отримати зворотний зв'язок від учасників про заняття.

Необхідні матеріали: оцінювальна форма заняття (Додаток 1).

Хід проведення:

Ведучі роздають кожному учаснику оцінювальну форму заняття (Додаток 1). Учасники заповнюють оцінювальну анкету і здають її ведучим.

ЗАНЯТТЯ 7. ЛЮБОВ

Ціль заняття: сприяти розумінню учасниками важливості любові як цінності.

Завдання:

- сприяти усвідомленню важливості постановки цілей та умов, необхідних для її досягнення;
- розвинути уміння учасників приймати рішення та робити усвідомлений вибір.

Тривалість: 90 хв.

План заняття:

	Пункт плану	Опис	Час
7.1	Вступна частина	Повідомлення ведучих. Огляд заняття	5 хв.
7.2	Знайомство	Вправа «Перебудови»	10 хв.
7.3	Основна частина	Мозковий штурм «Любов - це», аналіз притч	65 хв.
7.4	Підбиття підсумків заняття	Підсумовування, заповнення оцінювальної анкети	10 хв.

План-конспект заняття

7.1. Вступна частина (5 хв.)

Повідомлення ведучого. Огляд заняття (5 хв.)

Ціль: ознайомити учасників із структурою заняття, представити тему, зробити короткий її огляд.

Хід проведення:

Ведучий вітає учасників групи, ознайомлюють із темою заняття, його ціллю, основними поняттями, коротко коментує план проведення.

«Однією з найважливіших цінностей є любов. Без неї усі інші цінності втрачають сенс. Як вберегти любов? Про це ми і поговоримо на цьому занятті».

7.2. Знайомство (10 хв.)

Вправа «Перебудови» (10 хв.)

Ціль: налаштувати учасників на роботу та активну участь.

Хід проведення:

Ведучий звертається до учасників:

«Зараз ми спробуємо вишикуватись у шеренгу, за однією ознакою, головна умова – робити все мовчки.

Станьте за зростом: від найнижчого до найвищого

За датою народження: від січня до грудня.

За розміром взуття: від найбільшого до найменшого».

Питання для обговорення:

- Чи легко було виконувати вправу? Що було складним?
- Що заважало?

7.3. Основна частина (65 хв.)

Мозковий штурм «Любов – це...» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Кожен з вас по різному розуміє любов, тому пропоную кожному з вас завершити речення «Любов – це...».

Питання для обговорення:

- Чи легко було виконувати вправу?
- Можливо, комусь було важко? Що заважало?
- Які емоції виникали у процесі презентації власного розуміння любові?

Аналіз притчі «Любов і час» (20 хв.)

Слово ведучого:

«Часто ми чуємо, що любов з часом зникає чи зменшується. Але буває і навпаки – вона з часом тільки збільшується. Тому пропоную Вам прослухати притчу про любов і час.

Колись давним-давно, всі почуття і духовні цінності людей жили на одному невеличкому острові. Радість, Щастя, Любов, Шана, Заздрість, Гнів, Гординя - всі вони жили разом. І ось одного разу пройшов слух, що острів незабаром піде під воду. Всі почуття почали будувати собі човни. Одна Любов ніяк не могла повірити, що таке можливе, бо вона все навколо бачила тільки у веселковому світлі.

Але потоп все ж таки почався. І чудовий острів став поволі, але йти під воду. Любов зрозуміла, що вже не встигне побудувати собі човен, тому почала проситися в пропливаючі повз неї човни.

Неподалік пропливав розкішний корабель Багатства.

- Багатство, візьми мене до себе, - просила Любов.

Але Багатство пояснило, що на його кораблі дуже багато коштовностей, золота, срібла, і на жаль, для Любові на ньому місця немає.

Тоді Любов побачила інший корабель, на якому плив Смуток.

- Врятуй мене! - благала Любов.

- Пробач, Любове, але мені так сумно, що я повинен побути один! - відповів Смуток і поплив.

Любов звернулася до Гордості, корабель якої пропливав в цей час. Але Гордість теж не взяла Любов до себе: "На моєму кораблі порядок і досконалість, ти можеш порушити цю красу!" - відповіла вона.

Зовсім засмутилася Любов, адже кораблів поблизу майже не залишилося. Та раптом вона почула голос: "Любове, йди до мене, я візьму тебе з собою!". Любов побачила зовсім сивого дідуса на невеликому кораблику.

Вона була так вдячна йому, що зовсім забула запитати його ім'я.

Коли вони допливли до берега, Любов залишилася, а дідусь поплив далі. І лише тут Любов зрозуміла, що навіть не знає імені свого рятівника.

- Хто ж мене рятував? - запитала любов у Пізнання.

- Це був Час! - відповіло воно.

- Час? - здивувалася Любов. - Але чому ж він рятував мене?

- Тільки Час розуміє і знає, як важлива в житті Любов!»

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Дуже б хотілось, щоб ми берегли та цінували те, що маємо до того, як можемо втратити... Справжня любов з часом не згасає, а тільки міцніє».

Аналіз притчі «Три горобці» (15 хв.)

Слово ведучого:

«Часто ми чуємо, що любов є найважливішою річчю у житті. Тому пропоную Вам прослухати притчу про найважливіші речі у житті.

Колись давно жив один дід. Жив він у старому храмі. До того храму приходили бавитися діти. Одного разу, коли пустотливий хлопчик бавився на приступцях храму, до нього прилетіли три горобці. Перший горобець сказав:

- Найвеличніша річ у цьому світі - сонце. Завдяки сонцю наш світ такий прекрасний. Але люди, що звикли до його світла, сприймають сонце як щось звичайне.

Почувши це, другий горобець сказав:

- Ні, найвеличніша річ у цьому світі - вода. Без води немає життя. Але люди, що звикли до її повсюдності, сприймають її як належне.

І врешті-решт заговорив третій горобець:

- Те, що казали ви, правда. Сонце і вода - чудові дари. Але найцінніше на землі - повітря. Люди його щедросте навіть не помічають, а без нього ми би погинули.

Вислухавши розмову горобців, хлопчик замислився. Він ніколи не відчував вдячності до повітря, води і сонця. Він побіг до діда і розповів про почуте. Його засмутило, що маленькі пташки виявилися мудрішими за людей.

Дід усміхнувся і сказав:

- Вітаю тебе з великим відкриттям. Ти кажеш правду. Люди забули про найважливіше в житті. Але всі їхні помилки можна пробачити, якщо вони навчатися любові».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Любов є найважливішою річчю у житті, тому що завдяки їй люди прощають одне одному, сприймають одне одного і творять прекрасний світ».

Аналіз притчі «Любов, багатство та здоров'я» (15 хв.)

Слово ведучого:

«Часто ми чуємо, що найважливішими речами у житті є любов та здоров'я, які неможливо купити. Тому пропоную Вам прослухати притчу про це.

Одна жінка вийшла з дому і побачила біля своєї хвіртки трьох старців. Вона привітала їх гостинно, запропонувала перепочити з дороги. Старі не відмовилися, але попросили виконати одну умову.

Першого старого звали Багатство, другого старого звали Здоров'я, а третю Любов. Вони входять у чужий будинок тільки по одному. Тому старі попросили її вибрати одного з них.

Жінка побігла додому порадитися з чоловіком. Чоловік тут же запропонував покликати Багатство, а дружині більше хотілося покликати Здоров'я. До їх розмови приєдналася дочка – вона запропонувала покликати Любов. Батьки прислухалися до неї.

Жінка вийшла з дому і покликала в хату Любов. На її подив у будинок пішли всі три старця. Тому що в будинку, де панує любов, знайдеться місце і для здоров'я, і для багатства.

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Суть притчі у тому, що матеріальні блага повинні мати другорядне значення. Якщо в сім'ї панує взаєморозуміння і любов, то всі інші бажання обов'язково збудуться».

7.4. Підбиття підсумків заняття (10 хв.)

Підсумовування (5 хв.)

Ведучий пропонує учасникам по черзі висловити свої враження від заняття.

Заповнення оцінювальної анкети (5 хв.)

Ціль: отримати зворотний зв'язок від учасників про заняття.

Необхідні матеріали: оцінювальна форма заняття (Додаток 1).

Хід проведення:

Ведучі роздають кожному учаснику оцінювальну форму заняття (Додаток 1). Учасники заповнюють оцінювальну анкету і здають її ведучим.

ЗАНЯТТЯ 8. ДРУЖБА

Ціль заняття: сформувати усвідомлення дружби як важливої життєвої цінності.

Завдання:

- інформувати учасників про особливості дружби;
- сприяти розумінню ефективних шляхів виявлення справжніх і несправжніх друзів;
- сприяти позитивній мотивації учасників на подальше проходження Програми.

Тривалість: 90 хв.

План заняття:

	Пункт плану	Опис	Час
2.1	Вступна частина	Повідомлення ведучих. Огляд заняття	5 хв.
2.2	Знайомство	Вправа «Моє ім'я»	10 хв.
2.3	Основна частина	Мозковий штурм «Дружба - це...»; обговорення притч	65 хв.
2.4	Підбиття підсумків заняття	Підсумовування, заповнення оцінювальної анкети	10 хв.

План-конспект заняття

8.1. Вступна частина (5 хв.)

Повідомлення ведучого. Огляд заняття (5 хв.)

Ціль: ознайомити учасників із структурою заняття, представити тему, зробити короткий її огляд.

Хід проведення:

Ведучий вітає учасників групи.

Далі ведучі коротко проводять огляд заняття, оголошуючи його тему, цілі та завдання, а також зазначають основні поняття, коротко коментують план проведення:

«На сьогоднішньому занятті ми з вами розберемося, що таке справжня дружба».

8.2. Знайомство (10 хв.)

Вправа «Моє ім'я» (10 хв.)

Ціль: підвищити рівень життєвого оптимізму, створити позитивний настрій, налаштувати учасників на роботу.

Хід проведення:

Ведучий пропонує учасникам по черзі назвати своє ім'я та розкласти його на окремі літери, на кожен з цих літер назвати власну рису характеру (позитивну чи негативну), наприклад:

САША = С (сміливий) + А (активний) + Ш (шебутний) + А (акуратний)

8.3. Основна частина (65 хв.)

Мозковий штурм «Дружба – це...» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Кожен з вас по різному розуміє дружбу, тому пропоную кожному з вас завершити речення «Дружба – це...».

Питання для обговорення:

- Чи легко було виконувати вправу?
- Можливо, комусь було важко? Що заважало?
- Які емоції виникали у процесі презентації власного сенсу дружби?

Аналіз вірша «Дружба» Олени Боднар (15 хв.)

Слово ведучого:

«Всі ми хочемо мати багато вірних надійних друзів. Тому пропоную Вам прослухати притчу про дружбу Олени Бондар:

В якімсь селі дідусь один вмирав, на Той світ вже збирався у дорогу... До рук ікону взяв, поцілував, а наостанок все ж прохав у Бога:

Хоч я й старий, та міг би ще служити, порадином і дітям і онукам, Якби ж ти, Боже, дав іще пожити, відстрочив трохи з Сонечком розлуку.

Господь почув, подумав і спитав, сховавши усміх, зазирнувши в очі:
- Відстрочить, кажеш? Може б я і дав тобі пожити... Добре, скільки хочеш?

Дідусь ожив відразу, звеселів, подумав про онуків, про синопків:
- О, Господи! Ти стільки дай років, на гілці скільки майорить листочків.

- Ні, це багато, Бог йому на це, - не можу скільки літ тобі ще дати.
- Ну, скільки яблук має деревце? - Ні, не проси, і це тобі багато.

- Тоді дай стільки, скільки за роки хороших, добрих, вірних мав я друзів.
- Хай буде так, - торкнувся його руки, по справедливості і по заслугі.

І Бог пішов, а той дідусь піднявся і сиві вуса підкрутив завзято, Бо друзів за життя він скільки мав, як яблук і листочків разом взятих!»

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«В цієї притчі є проста мораль: щасливо й довго в світі щоб прожити, любити треба світ, з людьми дружити, і душу мати чисту, мов кришталь».

Аналіз вірша «Дружба» Івана Франка (15 хв.)

Слово ведучого:

«Всі ми хочемо мати багато вірних надійних друзів. Тому пропоную Вам прослухати притчу про дружбу Івана Франка:

Вмираючи, покликав батько сина, що був його єдина дитина,
І мовив, звівши голову стару:

- Мій синку, швидко я, мабуть, умру.

Дав бог мені прожити багато літ. Добра надбати і пізнати світ.

Добро тобі лишаю. Не марнуй його, та й понад міру не цінуй.

Не думай в нім мету життя знайти, - це сходи лиш до вищої мети.

Та, крім добра, ти маєш, синку, те, що найважливіше - серце золоте,

Досить науки і здоровий ум, і вже пройшов ти молодості шум.

Одного лиш бажаю ще тобі: щоб мав ти друга щирого собі.

Син мовив:

- Татку, дяка вам і честь! Та в мене друзів щирих багато є.

- О синку, багато при їді й вині, та в горю допомогти - напевно, ні!

Я, сімдесят п'ять літ проживши, успів знайти одного лиш - та й то напів.

- Ні, татку, - мовив син, - з моїх друзяк піде за мене кожний хоч на гак!

Всміхнувся отець:

- Щасливий, синку, ти, та я би радив пробу навести.

Заріж теля і запакуй у міх, а ніччю йди з тим до друзяк своїх.

Скажи: «Біда! Я чоловіка вбив!» Проси, щоб захистив тебе і скрив.

Своїх так перепробуй, а потім застукай і в мого друга дім.

Послухав син. Як смеркалося цілком, пішов, важким нав'ючений мішком.

До друга найлюбішого воріт застукав: «Живо, живо отворіть!»

Явився друг. «Се що тебе жене?» «Я чоловіка вбив! Сховай мене!»

Та сей, не відчиняючи воріт, сказав: «Тікай! Чи ще мене й мій рід

Ти хочеш у тяжку біду вплескати? Адже ж коли почнуть тебе шукати,

То де ж підуть насамперед? Сюди! Бо знають, що я друг твій! Геть іди!»

Пішов по інших своїх друзях син – не скрив його, не втішив ні один.

А дехто мовив: «Забирайся ти! Я зараз мушу властям донести.

Адже ж всі знають, як дружили ми, – ще скажуть, що до спілки вбили ми».

Отак всю ніч продвигавши свій міх, до батькового друга він прибіг.

«Рятуйте, дядьку! Я людину вбив та вже й у місті шуму наробив!

Ось труп! Там десь погоня вже жене! Ой пробі, скрийте трупа і мене!»

Старий живенько замки відкрутив і з міхом парубка в свій двір пусти.

«Ну, ну, ходи, небоже, скрийся тут! А трупа десь я впру в безпечний кут».

Замкнув ворота, взяв на плечі міх - та парубок упав йому до ніг.

«Спасибі, дядьку! Не турбуйтеся, ні! ніяке зло не сталося мені».

І він сказав йому батьківську річ і все, що діялося з ним сю ніч,

І як подвійно тут він скористав: фальшивих друзів збувсь, а вірного пізнав».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

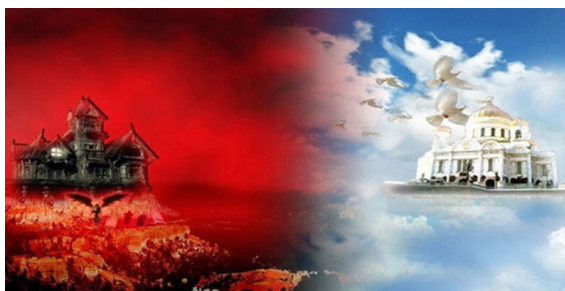
До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Кажуть, що друзі пізнаються у біді. Саме в екстремальних ситуаціях ми можемо відокремити справжніх друзів від фальшивих».

Аналіз притчі «Рай та пекло» (15 хв.)

Слово ведучого:

«Вважається, що головною ознакою справжньої дружби є вірність. Тому пропоную Вам прослухати наступну притчу про рай та пекло:

Одного разу йшов дорогою чоловік з конем і псом. Коли минали вони велетенське дерево, потрапила в нього блискавка й спопелила їх усіх. Однак чоловік не відразу усвідомив, що пішов зі світу (часом небіжчикам треба трохи часу, щоб усвідомити перемену свого стану).

Дорога була довга і вела догори, сонце пекло безжально, і всі троє потопилися від спеки й спраги. Аж ось за поворотом виросла перед ними велична мармурова брама, а за нею площа, брукована чистим золотом. Посередині стояв водограй з холодною і чистою водою. Мандрівник попростував до вартового, що стояв на вході.

- Добридень! Як зветься це чудове місце?

- Це рай.

- Як чудово, що дійшли ми до раю, дуже вже хочемо пити.

- Можеш зайти і пити досхочу.

- Але ж мій кінь і пес також мучаться від спраги.

- Дуже шкода, - відповів вартовий. - Але тварин сюди не пускають.

Мандрівник засмутився, але сам пити не став, подякував вартовому і попрямував далі. Після довгої дороги вгору дійшли вони до селища, до якого вела небруківана дорога, обсаджена деревами. Під одним з них лежав чоловік і, мабуть, спав.

- Добридень, - привітався мандрівник.

Той мовчки кивнув головою, привітавшись.

- Я, мій кінь і пес вмираємо від спраги.

- Он за тими каменями є джерело. Пийте скільки душа забажає.

Мандрівник, кінь і пес пішли до джерела і втамували спрагу. Згодом мандрівник повернувся, щоб подякувати.

- Приходьте, будемо раді бачити вас, - відповів той.

- А не скажеш, як зветься це місце?

- Рай.

- Рай? А вартовий біля мармурової брами сказав нам, що рай там.

- Ні, там не рай. Там - пекло.

- Чому ж ви не заборонили їм називатися чужим іменем? - зненацька розгубився мандрівник. - Ці неправдиві відомості можуть спричинити страшенну плутанину!

- Аж ніяк. Насправді вони роблять нам чималу послугу. Там застаються всі, хто здатний зрадити найкращих друзів».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Справжніми друзями є лише ті, які не за яких обставин не зрадять».

Аналіз притчі «Вірний друг» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Вважається, що головною ознакою справжньої дружби є вірність. Тому пропоную Вам прослухати наступну притчу про вірного друга:

Старий вікінг разом з друзями відпочивав біля озера. Раптом, задумавшись, він сказав: «В мене за все життя не було жодного вірного друга».

Друзі обурились.

- Згадай, хто перший допоміг тобі, коли всі від тебе відвернулись?

- Це був я, - відповів один.

- Коли вороги спалили твій дім, хто відбудував його разом з тобою?

- Це був я, - озвався другий.

- А хто в бою прикривав тебе собою?

- Це ж був я, - відповів третій.

Старий вікінг подумав і відповів:

- Я пам'ятаю все, що ви зробили для мене, ви є друзями, коли я нещасний, і я вдячний вам за це.

Скажу правду:

- Я рідко буваю щасливий. Згадайте, коли на полюванні я врятував короля і він при всіх мені подякував, назвавши найкращим воїном, всі раділи, а друзі мовчали. Коли моє військо отримало перемогу над ворогом. Мене вважали рятівником народу, мої друзі знову мовчали. Коли я повів під вінець найкращу дівчину королівства - серце моїх друзів знову промовчало. Коли трапляється горе - рідко хто відмовляє тобі у допомозі, але коли людина щаслива - навіть ті, кого ти вважаєш друзями, можуть не порадіти твоєму щастю.

В щасті ніколи не буває друзів».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Справжніми друзями є лише ті, які завжди підтримують не лише у горі, але й у радості».

8.4. Підбиття підсумків заняття (5 хв.)

Підсумовування (5 хв.):

Ведучий пропонує учасникам по черзі висловити свої враження від заняття.

Заповнення оцінювальної анкети (5 хв.)

Ціль: отримати зворотний зв'язок від учасників про заняття.

Необхідні матеріали: оцінювальна форма заняття (Додаток 1).

Хід проведення:

Ведучі роздають усім учасникам оцінювальну форму заняття, розміщену у Додатку 1. Учасники заповнюють оцінювальну форму і здають її ведучому. Після чого заняття вважається закритим.